

Dnro V/29819/2022

13.9.2022

Vesipiiput, vesipiipputupakka sekä poltettavaksi tarkoitettut kasviperäiset tuotteet

Johdanto

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) antaa tupakkalain (549/2016) 6 §:n perusteella ohjeen tupakkalain soveltamisesta vesipiippujen käyttöön. Tämä ohje on tarkoitettu oppaaksi ja apuvälineeksi kuntien tupakkalain valvonnasta vastaaville viranhaltijoille sekä elinkeinonharjoittajille vesipiippuja ja niissä käytettäviä tuotteita koskevien säännösten noudattamisessa ja soveltamisessa. Vesipiippujen käyttö on lisääntynyt viime vuosina Suomessa ja erilaisia vesipiippukahviloita sekä -ravintoloita on perustettu useita. Vesipiippuja ja niissä käytettäviä tuotteita myydään myös erikoisliikkeissä. Suomessa vesipiiput ovat kohtalaisen uusi ja perinteisistä tupakkatuotteista poikkeava ilmiö, jonka vuoksi ohjeelle vesipiippuihin liittyvästä lainsäädännöstä on koettu olevan tarvetta.

Lainsäädäntö

Tupakkalain 1 §:n mukaan tupakkalain tavoitteena on ihmisille myrkyllisiä aineita sisältävien ja riippuvuutta aiheuttavien tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinipitoisten tuotteiden käytön loppuminen.

Tupakkalain 10 §:n mukaan tupakkatuotteen valmistaja ja maahantuoja vastaavat siitä, että elinkeinotoiminnassa myyntiin tai muuhun luovuttamiseen

tarkoitettu tupakkatuote on sitä koskevien säännösten ja määräysten mukainen. Velvoite toimittaa Valviralle ja Euroopan komissiolle (komissio) sekä muiden EU:n jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille vaaditut tiedot on ensisijaisesti valmistajalla, jos valmistaja on sijoittautunut Euroopan unioniin. Velvoite toimittaa tiedot on ensisijaisesti maahantuojalla, jos valmistaja on sijoittautunut EU:n ulkopuolelle ja maahantuoja on sijoittautunut Euroopan unioniin. Velvoite toimittaa tiedot on yhteisesti valmistajalla ja maahantuojalla, jos sekä valmistaja että maahantuoja ovat sijoittautuneet EU:n ulkopuolelle.

Tupakkalain 11 §:n mukaan kuluttajalle ei saa myydä tai muutoin luovuttaa poltettavaksi tarkoitettua tupakkatuotetta, jonka lisäaineet edistävät nikotiinin imeytymistä tai savun hengittämistä keuhkoihin.

Tupakkalain 31 §:n mukaan tupakkatuotteita ja poltettavaksi tarkoitettuja kasvipiperäisiä tuotteita saa myydä ja muutoin luovuttaa kuluttajille ainoastaan tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä asiaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisissa vähittäismyyntipakkauksissa.

Tupakkalain 44 §:n mukaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäin vain myyntipaikan sijaintikunnan myöntämän myyntipaikka- ja luvanhaltijakohtaisen vähittäismyyntiluvan perusteella.

Tupakkalain 52 a §:n mukaan kuluttajalle ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa tuotetta, jonka tarkoituksena on saada aikaan tupakkatuotteelle tunnusomainen tuoksu tai maku.

Tupakkalain 54 §:n mukaan tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, sähkösavukkeita tai nikotiininesteitä myyvän elinkeinonharjoittajan on kustannuksellaan laadittava ja toteutettava omavalvontasuunnitelma 53 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjen kieltojen noudattamiseksi sekä sen varmistamiseksi, että tuotteista on tehty tupakkalaissa säädetyt ilmoitukset ja tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ovat tässä laissa säädettyjen vaatimusten mukaisia.

Tupakkalain 68 §:n mukaan tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiininestettä ei saa markkinoida.

Tupakkalain 71 §:n mukaan tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, sähkösavukkeita, nikotiininesteitä tai tupakointivälineitä, jotka on tarkoitettu tupakkatuotteen kuumentamiseen, tai mainittujen tuotteiden tavaramerkkejä ei saa pitää esillä tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, tupakkajäljitelmien, sähkösavukkeiden tai nikotiininesteiden vähittäismyyntissä.

Esilläpitokielto ei kuitenkaan koske sellaista erillisellä sisäänkäynnillä varustettua myyntipaikkaa, jossa myydään lähes yksinomaan tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita, jos tuotteita ja niiden tavaramerkkejä ei voida nähdä myyntipaikan ulkopuolelta.

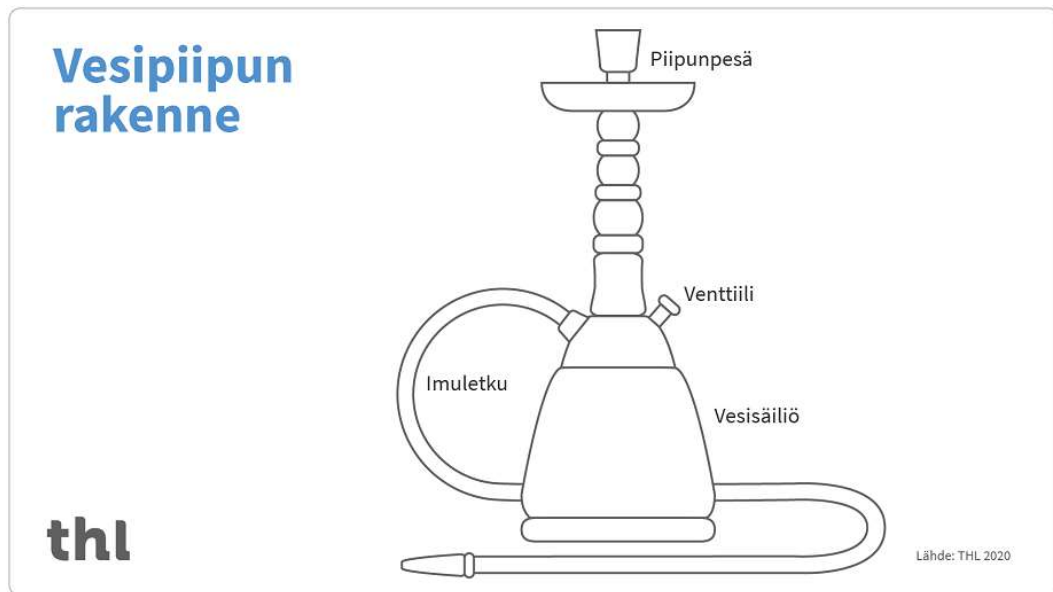
Tupakkalain 72 §:n mukaan sen estämättä, mitä 68 ja 71 §:ssä säädetään, vähittäismyyjä saa esittää ostajalle tämän pyynnöstä painetun kuvaston myyntipaikassa myytävänä olevista tuotteista tai niiden vähittäismyyntipakkauksista. Lisäksi kuvastossa saa esittää tuotteen tavaramerkin. Vähittäismyyjä saa myös luovuttaa ostajalle tämän pyynnöstä painetun luettelon mainituista tuotteista sekä niiden hinnoista.

Tupakkalain 76 §:n mukaan sisätiloissa tupakointi sallia erillisessä tupakointitilassa, joka on hyväksytty tupakointiin maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) nojalla. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei tupakansavu pääse kulkeutumaan alueelle, jolla tupakointi on kielletty. Tupakointitila ei saa olla sellaisen sisätilan yhteydessä, joka on pääasiassa alle 18-vuotiaiden käytössä. Tupakointitilassa ei saa työskennellä lukuun ottamatta järjestyksen, palo- ja pelastustoimen sekä turvallisuuden kannalta välttämätöntä työskentelyä. Tupakointitilan saa siivota vasta, kun se on huolellisesti tuuletettu. Jos ravitsemisliikkeeseen perustetaan tupakointitila, se on mitoitettava kohtuullisen kokoiseksi suhteessa liikehuoneiston kokoon ja asiakaspaikkojen määrään. Tupakointitilassa ei saa tarjoilla tai nauttia ruokaa tai juomaa. Elinkeinonharjoittajan on laadittava omavalvontasuunnitelma, jossa esitetään, miten tupakointitilan toimivuus varmistetaan ja miten tupakointitilan olosuhteita ja järjestystä voidaan valvoa sen ulkopuolelta.

Tupakkalain 77 §:n mukaan jos ravitsemisliikkeeseen perustetaan 76 §:ssä tarkoitettu tupakointitila, se on mitoitettava kohtuullisen kokoiseksi suhteessa liikehuoneiston kokoon ja asiakaspaikkojen määrään. Tupakointitilassa ei saa tarjoilla tai nauttia ruokaa tai juomaa. Elinkeinonharjoittajan on laadittava omavalvontasuunnitelma, jossa esitetään, miten tupakointitilan toimivuus varmistetaan ja miten tupakointitilan olosuhteita ja järjestystä voidaan valvoa sen ulkopuolelta.

Määritelmät

Vesipiipulla tarkoitetaan tupakointivälinettä, jonka avulla poltetaan esimerkiksi tupakkatuotteita ja jossa savu johdetaan veden läpi suuhun ja keuhkoihin. Vesipiipun avulla käytetään yleisimmin tupakkatuotetta, kuten vesipiipputupakkaa sekä tupakan vastikkeita, kuten poltettavaksi tarkoitettua kasviperäistä tuotetta tai höyrykiviä.

Vesipiipputupakalla tarkoitetaan tupakkatuotetta, jota voi käyttää tupakointiin yksinomaan vesipiipun avulla (tupakkalain 2 §:n 9 kohta). Vesipiipputupakalla on useita nimityksiä, kuten maassel, tumbak, jurak, hookah tobacco, shisha tobacco.

Tupakan vastikkeella tarkoitetaan käyttötarkoitukseltaan tupakkatuotetta vastaavaa tuotetta, joka ei sisällä tupakkaa (tupakkalain 2 §:n 14 kohta). Tupakan vastikkeita ovat esimerkiksi poltettavaksi tarkoitetut kasvipörsäiset tuotteet sekä höyrykivet.

Poltettavaksi tarkoitettulla kasvipörsäisellä tuotteella tarkoitetaan kasveista valmistettua tupakan vastiketta, joka on tarkoitettu poltettavaksi (tupakkalain 2 §:n 15 kohta). Tällaisia ovat esimerkiksi vesipiipuissa käytettävät tupakkakasvia sisältämättömät yrttiseokset, joista käytetään nimiä herbal shisha ja herbal molasses. Ne koostuvat sokeriruo'osta, melassista, yrteistä ja makuaineista.

Tupakointivälineellä tarkoitetaan tupakoinnissa tai sen valmistelussa pääasiassa käytettäväksi tarkoitettua välinettä tai tarviketta (tupakkalain 2 §:n 17 kohta). Tupakointivälineitä ovat esimerkiksi vesipiippu ja siinä käytettävät hiilet.

Vähittäismyynitupakkauksella tarkoitetaan tupakkatuotteen tai muun tupakkalaissa tarkoitetun tuotteen pienintä yksittäispakkausta, joka on saatettu markkinoille (tupakkalain 2 §:n 31 kohta).

Markkinoinnilla tarkoitetaan mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myyninedistämistä sekä tupakkasponsorointia (tupakkalain 2 §:n 35 kohta). Kysymys on markkinoinnin täyskiellosta, joka kattaa kaikki sellaiset

toimenpiteet, joiden tarkoituksena on aikaansaada tai edistää tupakkalaissa tarkoitettujen tuotteiden kulutusta ja kysyntää.

Tupakoinnilla tarkoitetaan poltettavaksi tai muutoin kuumennettavaksi tarkoitettun tupakkatuotteen käyttämistä (tupakkalain 2 §:n 38 kohta). Mitä tupakkalaissa säädetään tupakoinnista ja tupakansavusta, sovelletaan myös poltettavaksi tarkoitettun kasviperäisen tuotteen polttamiseen sekä siitä syntyviin savuihin, höyryihin ja hiukkasiin (tupakkalain 73 §). Vesipiipputupakan sekä poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden polttaminen vesipiipussa on tupakointia.

Sisätilalla tarkoitetaan asuin-, oleskelu-, odotus- tai työskentelytilaksi tarkoitettua suljettua tilaa, jossa on katto, lattia ja seinät, sekä tällaiseen käyttöön tarkoitettua tilaa, josta yhden tasopinnan lisäämisellä voidaan muodostaa suljettu tila (tupakkalain 2 §:n kohta 39).

Tupakointitulalla tarkoitetaan sisätilaan sijoitettua erillistä tilaa, jonka rakennusvalvontaviranomainen on hyväksynyt tupakointiin (tupakkalain 2 §:n kohta 40).

Vähittäismyynti

Vesipiipputupakkaa saa myydä tai muutoin luovuttaa vähittäin ainoastaan sellainen elinkeinonharjoittaja, jolla on myyntipaikan sijaintikunnan myöntämä vähittäismyyntilupa (tupakkalaki 44 §). Vähittäismyyntilupa on edellytys myös näiden tuotteiden hankinnalle tukkumyynnistä jälleenmyyntiä varten. Lisätietoa vähittäismyyntiluvan hakemisesta, luvan myöntämisen edellytyksistä ja luvanhaltijan velvollisuuksista löytyy Valviran ohjeesta tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden luvanvarainen vähittäismyynti.

Valmistajien ja maahantuojien on toimitettava vesipiipputupakkaa ja poltettavaksi tarkoitettuja kasviperäisiä koskevat ilmoitukset ja muut tiedot Valviralle (tupakkalaki 10 §). Vähittäismyyjän on omavalvonnallaan varmistettava, että tuotteista on tehty edellä mainitut ilmoitukset (tupakkalaki 54 §). Tuotteita, joista kyseisiä ilmoituksia ei ole tehty, ei saa myydä.

Vaikka vesipiipputupakassa tunnusomaiset tuoksut ja maut eivät ole kiellettyjä, on huomioitava, ettei niissä saa olla lisääaineita, jotka edistävät nikotiinin imeytymistä tai savun hengittämistä keuhkoihin, kuten mentoli (tupakkalaki 11 §). Myös vesipiipputupakan maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myynti tai muutoin luovuttaminen on kiellettyä (tupakkalaki 52 a §, siirtymäaika huhtikuun

2023 loppuun, jos tuotteet on valmistettu tai luovutettu vapaaseen liikkuvuuteen ennen 1.5.2022).

Tupakkalain 54 §:n mukainen omavalvontavelvoite koskee kaikkia tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden ja tupakointivälineiden myyjiä. Omavalvontasuunnitelman avulla varmistetaan, ettei edellä mainittuja tuotteita myydä tai muutoin luovuteta alaikäiselle. Kyseisiä tuotteita myyvän henkilön on myös oltava vähintään 18-vuotias (tupakkalaki 56 §). Tätä nuorempi henkilö saa kuitenkin myydä mainittuja tuotteita, jos myynti tapahtuu 18 vuotta täyttäneen henkilön valvonnan alaisena. Omavalvontaa on käsitelty tarkemmin Valviran ohjeessa tupakkalain alaisten tuotteiden omavalvonnasta.

Tupakkatuotteita tai tupakan vastikkeita ei saa tupakkalain 71 §:n mukaisesti pitää esillä myyntipaikassa. Tupakointivälineet saavat olla esillä, jos niissä ei ole tupakkatuotteen, tupakan vastikkeen, sähkösavukkeen, nikotiininesteen tai tupakointivälineen, joka on tarkoitettu tupakkatuotteen kuumentamiseen, tavaramerkkiä. Poikkeuksena edellä mainitusta ovat erikoismyymälät, joissa tuotteet ja niiden tavaramerkit voivat olla esillä, jos niitä ei näy myyntipaikan ulkopuolelle. Tuotteiden esillepano erikoismyymälässä ei kuitenkaan saa rikkoa markkinointikieltoa. Esilläpito- ja markkinointikiellon estämättä vähittäismyyjiä saa esittää ostajalle tämän pyynnöstä painetun kuvaston myyntipaikassa myytävänä olevista tuotteista tai niiden vähittäismyyntipakkauksista tai luovuttaa ostajalle tämän pyynnöstä painetun luettelon mainituista tuotteista sekä niiden hinnoista (Tupakkalaki 72 §). Esilläpitokielloa on käsitelty tarkemmin Valviran ohjeessa tupakkalain alaisten tuotteiden esilläpidosta.

Tupakkatuotteiden myynnistä voi ilmoittaa vain pitämällä näkyvissä vähittäismyyntiluvan (tupakkalaki 47 §) sekä tupakkatuotteiden ja tupakan vastikkeiden myynnistä myyntikieltoilmoituksen avulla (53 §). Tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmää, sähkösavuketta tai nikotiininestettä ei saa markkinoida (tupakkalaki 68 §). Markkinoinnin luonteeseen kuuluu, että se on kaupallista viestintää, jonka tavoitteena tai suorana tai epäsuorana vaikutuksena on edistää kaupan olevan tuotteen myyntiä. Markkinointi on kiellettyä kaikissa mainosvälineissä.

Vähittäismyyntipakkaukset

Tupakkatuotteita ja poltettavaksi tarkoitettuja kasviperäisiä tuotteita saa myydä ja muutoin luovuttaa kuluttajille ainoastaan tupakkalain ja sen nojalla annettujen säännösten sekä asiaa koskevan EU:n lainsäädännön mukaisissa vähittäismyyntipakkauksissa (tupakkalaki 31 §). Näin ollen vesipiipputupakan tai poltettavaksi tarkoitettun kasviperäisen tuotteen myynti asiakkaalle ilman

vähittäismyyntipakkausta, esimerkiksi annosteltuna valmiiksi vesipiipun pesään, ei ole mahdollista. Pakkaus voidaan kuitenkin avata asiakkaan ostettua pakkauksen, annostella vesipiipun pesään ja tarjota asiakkaalle mahdollisuutta saada pakkaus haltuunsa. Pakkauksen sisältö on luovutettava kokonaisuudessaan asiakkaalle, tai vaihtoehtoisesti mahdollinen ylijäävä sisältö on hävitettävä. Ylijäänyttä tuotetta ei saa myydä. Vähittäismyyjä ei voi myöskään avata pakkauksia itse ja jakaa tuotetta pienempiin vähittäismyyntipakkauksiin. Vähittäismyyjän on myös omavalvonnassaan varmistuttava siitä, että tuotteiden vähittäismyyntipakkaukset ovat tupakkalaissa säädettyjen vaatimusten mukaisia (tupakkalaki 54 §).

Tupakkalain 68 §:n mukaista markkinointikieltoa sovelletaan kaikkiin tupakkalain alaisten tuotteiden vähittäismyyntipakkausiin. Näin ollen myöskään vesipiipputupakan, tupakan vastikkeiden tai tupakointivälineiden vähittäismyyntipakkausten taikka niiden merkintöjen avulla ei saa aikaansaada tai edistää kyseisten tuotteiden kulutusta ja kysyntää. Vähittäismyyntipakkausten merkintöjä on käsitelty tarkemmin Valviran verkkosivuilla sekä omavalvontasuunnitelman mallin liitteessä.

Vesipiipputupakka

Vesipiipputupakan vähittäismyyntipakkauksessa on oltava suomen- ja ruotsinkieliset varoitustekstit sekä kuvalliset varoitukset tupakkatuotteiden aiheuttamista terveyshaitoista, tupakansavun haitallisuutta koskeva tiedotusviesti sekä tupakoinnin lopettamista koskevia tietoja (tupakkalaki 32 §). Vesipiipputupakan vähittäismyyntipakkauksessa on lisäksi oltava vähittäismyyntipakkauksen jäljittämistä varten tarkoitettu yksilöllinen tunnistus sekä väärinkäytöltä suojaava turvaominaisuus, joka koostuu näkyvistä ja näkymättömistä tekijöistä 20.5.2024 alkaen.

Nk. plain packaging-sääntelyn myötä 1.5.2023 lähtien edellä mainittujen merkintöjen lisäksi vesipiipputupakan vähittäismyyntipakkauksessa saa esittää vain tupakkatuotteen tuotenimen ja tupakkatuoteryhmän, valmistajan tai maahantuojaan toiminimen ja yhteystiedot sekä tuotteen pakkauskoon ja viivakoodin siten, että vähittäismyyntipakkaus ei merkinnöiltään erotu muista saman tupakkatuoteryhmän vähittäismyyntipakkauksista eikä merkintöjen avulla edistetä tuotteen myyntiä.

Poltettavaksi tarkoitetut kasviperäiset tuotteet

Poltettavaksi tarkoitetun kasviperäisen tuotteen vähittäismyyntipakkauksessa on oltava suomen- ja ruotsinkieliset varoitukset tuotteen aiheuttamista terveyshaitoista.

Vesipiipputupakan ja poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden vähittäismyyntipakkausten kielletyt merkinnät

Vähittäismyyntipakkausten merkinnät eivät saa (tupakkalaki 33 § ja 39 §):

- edistää tuotteen myyntiä tai kannustaa tuotteen kulutukseen antamalla väärää vaikutelmaa tuotteen ominaisuuksista, terveysvaikutuksista, riskeistä tai päästöistä
- sisältää mitään tietoja tuotteen sisältämästä nikotiinista, tervasta tai hiilimonoksidista
- antaa ymmärtää, että tuote on vähemmän haitallinen kuin muut tuotteet tai että tuotteessa on pyritty vähentämään joidenkin savun haitallisten osien vaikutusta (esim. luonnollinen, orgaaninen, lisäaineeton)
- antaa ymmärtää, että tuotteella on elinvoimaa ja energiaa lisääviä, parantavia, nuorentavia, luonnollisia tai orgaanisia ominaisuuksia taikka että sen käytöstä on muuta terveyteen tai elämäntapoihin liittyvää hyötyä (esim. energy, luomu)
- muistuttaa elintarviketta tai kosmeettista valmistetta
- antaa ymmärtää, että tuotteella on ympäristöetuja
- antaa ymmärtää, että tuote on paloturvallinen tai muuten luoda mielikuvaa tuotteen vaarattomuudesta tai siitä, että se on paloturvallisempi kuin muut vastaavat tuotteet
- viitata maun, tuoksun, maku- tai aromiaineiden tai muihin lisäaineiden puutteeseen (esim. ei makuaineita)
- vesipiipputupakan vähittäismyyntipakkauksen merkinnät eivät saa viitata makuun, tuoksuun, maku- tai aromiaineisiin tai muihin lisäaineisiin
- vesipiipputupakan vähittäismyyntipakkauksen merkinnät eivät saa antaa ymmärtää, että tuotteella on ympäristöetuja
- vesipiipputupakan vähittäismyyntipakkauksen merkinnät eivät saa antaa ymmärtää, että tuote on paloturvallinen tai muuten luoda mielikuvaa tuotteen vaarattomuudesta tai siitä, että se on paloturvallisempi kuin muut vastaavat tuotteet

Vesipiippukahvilat ja -ravintolat

Vesipiipputupakan ja poltettavaksi tarkoitettujen kasviperäisten tuotteiden polttaminen vesipiipussa voidaan sallia sisätilassa vain erillisessä tupakointitilassa, joka on hyväksytty tupakointiin maankäyttö- ja rakennuslain

(132/1999) nojalla (tupakkalaki 76 §). Valtioneuvoston asetuksella tupakointitiloista ja tupakointikiellon hakemisesta asuntoyhteisöön (601/2016) on annettu tarkempia säännöksiä tupakointitilan rakenteellisista ja toimivuutta koskevista rakennusteknisistä vaatimuksista.

Ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien osalta on huomioitava mahdolliset tupakointikiellot. Yleisötilaisuuksia koskevia tupakointikielloja on käsitelty tarkemmin Valviran laatimassa ohjeessa Tupakkalain mukaiset tupakointikiellot yleisötilaisuuksissa, leikkikentillä ja uimarannoilla.

Tupakointitilassa ei saa työskennellä lukuun ottamatta järjestyksen, palo- ja pelastustoimen sekä turvallisuuden kannalta välttämätöntä työskentelyä. Tupakointitilan saa siivota vasta, kun se on huolellisesti tuuletettu (tupakkalaki 76 §). Näin ollen työntekijä tai elinkeinonharjoittaja ei voi viedä vesipiippua asiakkaalle tupakointitilaan, valmistella sitä käyttöön tai käydä varmistamassa sen toimintaa tupakointitilassa. Vesipiippuja ei voi myöskään käydä hakemassa tilasta asiakkaiden lopetettua niiden käytön ennen kuin tila on huolellisesti tuuletettu. Tilassa ei saa tarjoilla tai nauttia ruokaa tai juomaa (tupakkalaki 77 §). Koska tila on tarkoitettu ainoastaan tupakointiin, ei myöskään mitään oheistoimintoja, kuten pelejä tai tv, saa tilassa tarjota (HE 226/2005 vp).

Sisätilan sekä ulkoalueen haltijan ja yleisen tilaisuuden järjestäjän asetettava näkyville tupakointikiellon sekä tupakointitilan osoittavat opasteet (tupakkalaki 80 §). Järjestyksenvalvonnan helpottamiseksi tupakointitilan ulkopuolelle on myös syytä asettaa näkyville tieto tilan maksimikäyttämäärästä.

Elinkeinoharjoittajan on laadittava omavalvontasuunnitelma, jossa esitetään, miten tupakointitilan toimivuus varmistetaan ja miten tupakointitilan olosuhteita ja järjestystä voidaan valvoa sen ulkopuolelta (tupakkalaki 77 §). Tupakointitila tai poistoilmakanava on varustettava kiinteällä mittalaitteella, josta tilan poistoilmavirta voidaan tarkastaa tupakointitilan ulkopuolelta. Tupakointitilan ilmanvaihto on tarkastettava säännöllisesti ja havainnoista on pidettävä kirjaa. Ravitsemisliikkeen tupakointitila on myös rakennettava niin, että sitä voidaan valvoa tilan ulkopuolelta, taikka valvonta on järjestettävä muulla tavalla (Valtioneuvoston asetus tupakointitiloista ja tupakointikiellon hakemisesta asuntoyhteisöön 3 §).

On huomioitava, että myös ulkotarjoilualueella tupakointi ja siihen verrattava toiminta on kielletty, jos alueen voidaan katsoa olevan tupakkalain mukainen sisätila, ts. alueella ei ole kahta avointa seinäpintaa.

Vesipiippukahvilan tai -ravintolan yrityskuvamainonta itsessään on sallittua eli itse ravitsemisliikettä saa markkinoida. Sen sijaan vesipiiput ja niiden osat ovat

tupakointivälineitä ja niissä poltettavat tuotteet tupakkatuotteita sekä tupakan vastikkeita, joita ei tupakkalain 68 §:ssä säädetystä markkinointikiellosta johtuen saa markkinoida. Näin ollen vesipiipun polttomahdollisuutta ei voi mainostaa kuluttajille tai muulla tavoin edistää tuotteiden myyntiä. Markkinointi on kiellettyä kaikissa mainosvälineissä, joten esimerkiksi vesipiippukahvilaa tai vesipiipun polttamismahdollisuutta ei voi myöskään mainostaa esimerkiksi yrityksen verkkosivuilla tai sosiaalisessa mediassa.

Tupakkalaki ei kiellä vesipiippujen esilläpitoa, jos vesipiiput eivät sisällä tupakkatuotteiden, tupakanvastikkeiden, sähkösavukkeiden tai nikotiininesteiden tavaramerkkejä. Vesipiippujen esillepano ei kuitenkaan saa olla mainonnallista. Mainonnalliseksi voitaisiin katsoa esimerkiksi vesipiippujen mainonnallinen, tuotteita jollakin tavoin korostava asettelu. Vesipiiput eivät myöskään saa näkyä ravintolasta ulospäin mainonnallisella tavalla, eli niitä ei voi asettaa esimerkiksi näyteikkunaan. Tupakan vastikkeita ei puolestaan saa pitää ravintolassa esillä, sillä tupakkatuotteita ja tupakan vastikkeita koskee tupakkalain 71 §:n mukainen esilläpitokiello. Markkinointikiello pitää sisällään myös kiellon kytkeä tupakkalaissa tarkoitettuja tuotteita muiden tuotteiden myyntiin tai luovutukseen taikka palvelujen antamiseen. Näin ollen esimerkiksi vesipiippukahvilassa vesipiipun polttoon ei voi yhdistää juomatarjouksia tai vastaavia.

Valvonta

Tupakkalain 8 §:n 1 momentin mukaan kunta valvoo alueellaan tupakkatuotteiden, tupakan vastikkeiden, tupakointivälineiden, sähkösavukkeiden ja nikotiininesteiden myyntiä ja muuta luovuttamista, tupakkalaissa säädettyjen markkinointi- ja esilläpitokielloja koskevien säännösten noudattamista sekä tupakointikielloja ja -rajoituksia koskevien säännösten noudattamista.

Tupakkalain 6 §:n mukaan Valvira ohjaa aluehallintovirastoja ja kuntia niille tupakkalain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa.

Seuraamukset

Tupakkalain 96 §:n mukaan, jos kunta valvontatehtävässään havaitsee alueellaan tupakkalain tai sen nojalla annettujen säännösten tai antamansa määräyksen vastaista toimintaa, kunta voi kieltää tällaisen toiminnan tai määrätä toiminnan korjattavaksi tupakkalain mukaiseksi. Edelleen 105 §:n mukaan kunta voi asettaa tupakkalain säännösten perusteella antamaansa kiellon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon tai uhan, että asetetun

määräajan jälkeen tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Tupakkalain 97 §:n 1 momentin mukaan kunta voi korvauksetta peruuttaa 44 §:ssä tarkoitetun vähittäismyyntiluvan vähintään viikon ja enintään kuuden kuukauden määräajaksi, jos vähittäismyyntiluvan haltija kunnan tai muun valvontaviranomaisen kirjallisesta varoituksesta taikka rikosoikeudellisesta seuraamuksesta huolimatta 68 §:n vastaisesti markkinoi tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä, tupakkajäljitelmiä, sähkösavukkeita tai nikotiininesteitä tai joka 71 §:n vastaisesti pitää tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, sähkösavukkeita, nikotiininesteitä tai tupakointivälineitä, jotka on tarkoitettu tupakkatuotteen kuumentamiseen taikka niiden tavaramerkkejä esillä myyntipaikassa. Edelleen 2 momentin mukaan kunta voi peruuttaa vähittäismyyntiluvan pysyvästi, jos vähittäismyyntiluvan haltija luvan määräaikaisesta peruuttamisesta huolimatta jatkaa tai uudistaa 1 momentissa tarkoitettua lainvastaista toimintaa eikä tekoa ole pidettävä vähäisenä.

Tupakkalain 110 §:n mukaan, joka 68 §:n vastaisesti tahallaan markkinoi tupakkatuotetta, tupakan vastiketta, tupakointivälinettä, tupakkajäljitelmiä, sähkösavuketta tai nikotiininestettä taikka 71 §:n vastaisesti tahallaan pitää tupakkatuotteita, tupakan vastikkeita, sähkösavukkeita, nikotiininesteitä tai tupakointivälineitä, jotka on tarkoitettu tupakkatuotteen kuumentamiseen taikka niiden tavaramerkkejä vähittäismyynnissä esillä, on tuomittava tupakan markkinointirikkomuksesta sakkoon. Sama koskee markkinointitoimen tilaajaa ja toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa.

Tupakkalain 114 §:n mukaan yleisen kulkuneuvon, sisätilan tai ulkoalueen haltija tai hänen edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjä, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta sallii 74 §:n 1 momentin vastaisesti tupakoinnin sisätilassa tai ulkoalueella, jossa se on kiellettyä, taikka sallii 76 §:n 2 momentin vastaisesti työskentelyn tupakointitilassa tai 77 §:n 1 momentin vastaisesti ruoan tai juoman tarjoilun tai nauttimisen tupakointitilassa, on, jollei laiminlyöntiä voida pitää vähäisenä ja jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, tuomittava tupakansavulta suojaavien toimenpiteiden laiminlyönnistä sakkoon. Mitä 1 momentissa säädetään tupakoinnista, koskee myös poltettavaksi tarkoitetun kasviperäisen tuotteen polttamista ja sähkösavukkeen käyttämistä.

Lisätietoja

ratkaisija Johtaja Jussi Holmalahti

esittelijä Ylitarkastaja Pia Malm

Lisätietoja saa sähköpostitse osoitteesta tupakka@valvira.fi

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
PL 43, 00521 Helsinki
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Puhelin 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi